

การแพร่กระจายและการเข้าถึงสื่อคอมพิวเตอร์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุพรรณบุรี

นางสาวปรีดีเปรม เจริญศิลป์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-17-6444-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DIFFUSION AND THE ACCESS TO COMPUTERS OF HIGHSCHOOL STUDENTS IN
SUPANBURI

Miss Preeprem Chareonsilp

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication
Department of Mass Communication
Faculty of Communication Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2005
ISBN 974-17-6444-8

481718

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การแพร่กระจายและการเข้าถึงสื่อคอมพิวเตอร์ของนักเรียนโรงเรียน
มัธยมในจังหวัดสุพรรณบุรี

โดย

นางสาว ปรีดีเปรม เจริญศิลป์

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมฉันท

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุทธิ พลพงษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมฉันท)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

ปรีดีเปรม เจริญศิลป์ : การแพร่กระจายและการเข้าถึงสื่อคอมพิวเตอร์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุพรรณบุรี (THE DIFFUSION AND THE ACCESS TO COMPUTERS OF HIGHSCHOOL STUDENTS IN SUPANBURI) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ วิชาอุตมฉันท, 204 หน้า. ISBN 974-17-6444-8.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแพร่กระจายและการเข้าถึงสื่อคอมพิวเตอร์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุพรรณบุรี มีโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งหมด 16 โรงเรียน วิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้คือ การสัมภาษณ์และการสังเกต และใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณเป็นส่วนเสริม โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมั. 6 ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวม 350 คน

ผลการวิจัยพบว่ารัฐบาลได้เข้ามาสนับสนุนให้เกิดการแพร่กระจายสื่อคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนโดยผ่านกระทรวงศึกษาธิการ 3 ด้าน คือ การจัดทำหลักสูตรวิชาคอมพิวเตอร์, การจัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์ และการสนับสนุนด้านอินเทอร์เน็ต และพบว่าโรงเรียนได้ดำเนินการแพร่กระจายสื่อคอมพิวเตอร์ด้วยตนเองทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติการดำเนินการในระดับนโยบาย พบว่าส่วนใหญ่ได้มีการจัดทำแผนงานการแพร่กระจายสื่อคอมพิวเตอร์เป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นมาเฉพาะ และระบุทั้งเป้าหมายและวิธีดำเนินการชัดเจน แต่ไม่ได้รับรู้ถึงระยะเวลาดำเนินการหรือวิธีประเมินประสิทธิผลส่วนการดำเนินการในระดับปฏิบัติการ พบว่าโรงเรียนได้จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่อง server มาใช้ด้วยตนเอง และมีการให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อคอมพิวเตอร์แก่นักเรียนโดยใช้ 6 วิธีการหลัก คือ การจัดการเรียนการสอน, การใช้สื่อประเภทบอร์ด, สื่อนำเสนอและวารสาร, สื่อ VCD, ชมรมคอมพิวเตอร์ และการเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้สื่อคอมพิวเตอร์ด้วยตนเองนอกชั่วโมงเรียนวิชาคอมพิวเตอร์

จากการแพร่กระจายสื่อคอมพิวเตอร์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนใน 3 ด้าน คือ 1. ผลด้านโครงสร้างกายภาพ โดยส่วนใหญ่ต้องปรับใช้ห้องเรียนมาจัดทำเป็นห้องคอมพิวเตอร์ประมาณ 1-2 ห้อง และได้ปรับห้องให้เหมาะสม เช่น ได้จัดทำเป็นห้องกระจก, มีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ และยังได้วางสายโทรศัพท์เพื่อใช้เชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 2. ผลด้านงบประมาณ พบว่าการนำสื่อคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในโรงเรียน ทำให้ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายจำนวนมาก แต่โรงเรียนส่วนใหญ่มีงบประมาณน้อย จึงส่งผลกระทบต่อจัดสรรไปในด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนลดน้อยลง 3. ผลต่อบุคลากร พบว่าครูต้องรับภาระในการสอนและศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสื่อคอมพิวเตอร์เพิ่ม นอกจากนี้ยังต้องดูแลห้องคอมพิวเตอร์นอกชั่วโมงเรียนด้วย ส่วนนักเรียนต้องจ่ายเงินบริจาคให้โรงเรียนคนละประมาณ 200-300 บาท ต่อเทอม

จากการดำเนินการแพร่กระจายสื่อคอมพิวเตอร์ให้เข้าถึงนักเรียนดังกล่าว พบว่ายังไม่ประสบความสำเร็จมากนักเนื่องจากมีปัญหาอุปสรรคหลัก 5 ประการ คือ 1. โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ โดยพบว่าเป็นอุปสรรคเนื่องจากการนำสื่อคอมพิวเตอร์มาใช้ จำเป็นต้องจ่ายเงินจำนวนมากทั้งเพื่อจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์, ค่าไฟฟ้า, ค่าชั่วโมงอินเทอร์เน็ต ฯลฯ 2. โรงเรียนซึ่งเป็นตัวกลางการแพร่กระจายสื่อคอมพิวเตอร์ให้เข้าถึงนักเรียนโดยตรงไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสื่อคอมพิวเตอร์เท่าที่ควร จึงทำให้การดำเนินการไม่อาจบรรลุผลอย่างแท้จริง 3. การสนับสนุนของรัฐบาลขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้การดำเนินการไม่บรรลุผลหรือบรรลุผลล่าช้า เนื่องจากรัฐบาลเป็นองค์กรหลักที่ผลักดันให้เกิดการแพร่กระจายสื่อคอมพิวเตอร์เข้าไปในโรงเรียน 4. ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ทำให้ไม่อาจถ่ายทอดความรู้และแนะนำการใช้ประโยชน์จากสื่อคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนได้ดั่งนึก 5. นักเรียนมีเวลาเข้าใช้สื่อคอมพิวเตอร์น้อย นั่นคือ นักเรียนมีเวลาอยู่ในโรงเรียนจำกัดและมักต้องเรียนตลอดทั้งวัน จึงไม่ค่อยมีเวลาทำความเข้าใจสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อการฝึกฝนมากนัก

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิสิต..... ปรีดีเปรม เจริญศิลป์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... วิชาอุตมฉันท
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

#4585096928 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: DIFFUSION THE COMPUTERS/ ACCESS TO COMPUTERS/ SCHOOL

PREEPREM CHAREONSILP : THE DIFFUSION AND THE ACCESS TO COMPUTERS OF HIGHSCHOOL STUDENTS IN SUPANBURI. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VIPHA UTAMACHANT, 204 pp. ISBN 974-17-6444 -8.

The objective of this research is to study the diffusion of computers in high schools and how the students access to them. The sampling group is students from 16 high schools in Supanburi province. Using mixed research methods, its main part is qualitative, conducted by interview and observation, while the supplementary part is quantitative, conducted by giving out questionnaires to 350 students at Mattayom6 (Grade12) level.

To conclude, the results of this study are as followed:

The government supports computer diffusion in schools by arranging computer courses and providing computer devices with the internet. And the schools distribute computer media by themselves at both policy and operational level. Most of them have plans that are specifically written, and these plans clearly state objectives and practices but do not mention the length of time and how to evaluate the results. At the operational level, the results show that the schools have provided computers and servers for themselves, and that they have 6 ways to educate computer literacy to students, namely, providing computer courses, establishing computer club, using announcement boards, computer books, magazines, Video, and allow the students use computers after classes.

The diffusion affects the schools in three ways: First, Physical structure, it makes the schools adapt their normal classrooms for the computer classrooms. Most schools have to adapt 1-2 rooms for computer classes, and they make them glassed with air-conditioners and telephone lines.

Second, the schools have financial problems since they have high expense from these changes while most of them only have small budgets. And last, the effect concerning both teachers and students, that is teachers have to learn more about computer in order to prepare themselves to teach their students, and also they have to take care of computer rooms when there is no class, while students have to donate to schools about 200-300 baht each semester.

The results show that the mission of computer diffusion in schools has not been accomplished due to 5 obstacles, namely 1. The lack of budget since it requires much money to buy computers, pay for electric bill and internet service etc. 2. The schools themselves do not realize the importance of computer, so they are not likely to succeed at educating students 3. The government support lacks continuity, so the learning process has been delayed 4. Due to lacking of the computer knowledge leads the teacher can not give any knowledge or informs student how to use computer efficiently 5. Students do not have enough time to use and practice computers since they have to study all day.

Department Mass Communication
Field of study Mass Communication
Academic year 2005

Student's signature.....
Advisor's signature.....
Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงได้ หากผู้วิจัยไม่ได้รับความกรุณาจากท่านรองศาสตราจารย์ภา อุตมจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้ความกรุณาสละเวลาอันมีค่าพร้อมทั้งให้คำแนะนำที่ดีตลอดเวลา ท่านรองศาสตราจารย์สุธี พลพงษ์ ที่ได้ให้ความกรุณาในการเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์พร้อมทั้งคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ มุมมองที่หลากหลาย ท่านรองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญเรือน กิติวิวัฒน์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการเป็นกรรมการสอบ อาจารย์และน้อง ๆ จากโรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุพรรณบุรีทั้ง 16 แห่ง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณน้ำใจที่ไม่เคยห่างหายจากเพื่อน ๆ สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาคในเวลาราชการ รุ่นที่ 11 ทุกคน โดยเฉพาะเอ้และอาร์ต ที่ช่วยปรับบทความภาษาอังกฤษให้ และขอขอบคุณเพื่อนที่ดีที่สุดจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณเอกภพ เหม้งกร ที่คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือมาตลอด ท้ายสุดนี้ขอขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ น้องแดง และน้องตอง ที่ให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. ปัญหำนำวิจัย.....	9
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
4. ขั้อตกลงเบื้องต้น.....	9
5. ขอบเขตของการวิจัย.....	9
6. ขั้อสันนิษฐานการวิจัย.....	10
7. นิยามศัพท์.....	10
8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
1. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อคอมพิวเตอร์.....	12
2. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต.....	16
3. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงและการสื่อสาร.....	22
4. ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม.....	25
5. แนวคิดเกี่ยวกับช่องว่างทางเทคโนโลยี.....	34
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	40
1. แหล่งข้อมูล.....	42
2. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
3. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47

	หน้า
4. การนำเสนอข้อมูล.....	47
บทที่ 4 สภาพการแพร่กระจายสื่อคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน.....	50
1. การสนับสนุนของรัฐบาล.....	51
1.1 การจัดทำหลักสูตรรายวิชาอาชีพคอมพิวเตอร์.....	51
1.2 การจัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์.....	53
1.3 การสนับสนุนด้านสื่ออินเทอร์เน็ต.....	56
2. การดำเนินการแพร่กระจายสื่อคอมพิวเตอร์โดยโรงเรียน.....	58
2.1 โครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียน.....	59
2.2 กระบวนการสื่อสารเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการนำอุปกรณ์คอมพิวเตอร์มาใช้ เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน.....	63
2.3 กระบวนการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ ให้แก่นักเรียน.....	78
3. ผลที่โรงเรียนได้รับจากการแพร่กระจายสื่อคอมพิวเตอร์.....	101
4. ปัจจัยที่เอื้อและที่เป็นอุปสรรคต่อการแพร่กระจายสื่อคอมพิวเตอร์.....	128
บทที่ 5 สภาพการเข้าถึงสื่อคอมพิวเตอร์ของนักเรียน.....	134
1. ลักษณะการเข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับสื่อคอมพิวเตอร์.....	135
2. ความรู้เกี่ยวกับสื่อคอมพิวเตอร์ที่นักเรียนได้รับจากโรงเรียน.....	145
3. พฤติกรรมการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ด้วยตนเองของนักเรียน (Hand on).....	147
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	157
1. สรุปผลการวิจัย.....	157
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	185
3. ข้อเสนอแนะ.....	187
รายการอ้างอิง.....	189
ภาคผนวก.....	193

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....204

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	แสดงพฤติกรรมการอ่านหนังสือ / วารสารคอมพิวเตอร์.....	135
ตารางที่ 2	แสดงความบ่อยครั้งของการอ่านหนังสือ /วารสารคอมพิวเตอร์.....	136
ตารางที่ 3	แสดงอุปสรรคที่ทำให้ไม่เคยหรือไม่ค่อยอ่านหนังสือ / วารสารคอมพิวเตอร์....	136
ตารางที่ 4	แสดงพฤติกรรมการอ่านข้อมูลบนบอร์ด.....	138
ตารางที่ 5	แสดงความบ่อยครั้งในการอ่านข้อมูลบนบอร์ด.....	138
ตารางที่ 6	แสดงลักษณะการอ่านข้อมูลบนบอร์ด.....	139
ตารางที่ 7	แสดงอุปสรรคที่ทำให้ไม่เคยหรือไม่ค่อยได้อ่านข้อมูลบนบอร์ด.....	139
ตารางที่ 8	แสดงพฤติกรรมการใช้สื่อ VCD.....	140
ตารางที่ 9	แสดงความบ่อยครั้งในการเข้าใช้สื่อ VCD.....	141
ตารางที่ 10	แสดงลักษณะการใช้สื่อ VCD.....	141
ตารางที่ 11	แสดงอุปสรรคที่ทำให้ไม่เคยหรือไม่ค่อยได้ใช้สื่อ VCD.....	142
ตารางที่ 12	แสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกชมรม.....	143
ตารางที่ 13	แสดงลักษณะความรู้ที่ได้จากชมรม.....	143
ตารางที่ 14	แสดงอุปสรรคที่ทำให้ไม่เคยหรือไม่ค่อยได้เข้าเป็นสมาชิกชมรม.....	144
ตารางที่ 15	แสดงความรู้ที่นักเรียนได้รับจากโรงเรียน.....	145
ตารางที่ 16	แสดงระยะเวลาที่นักเรียนมีโอกาสใช้สื่อคอมพิวเตอร์ในชั่วโมงเรียน.....	148
ตารางที่ 17	แสดงการใช้ประโยชน์จากสื่อคอมพิวเตอร์ในชั่วโมงเรียน.....	148
ตารางที่ 18	แสดงพฤติกรรมการใช้สื่อคอมพิวเตอร์นอกชั่วโมงเรียน.....	149
ตารางที่ 19	แสดงความบ่อยครั้งในการใช้สื่อคอมพิวเตอร์นอกชั่วโมงเรียน.....	150
ตารางที่ 20	แสดงระยะเวลาการใช้สื่อคอมพิวเตอร์นอกชั่วโมงเรียนต่อครั้ง.....	150
ตารางที่ 21	แสดงช่วงเวลาการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์นอกชั่วโมงเรียน.....	151
ตารางที่ 22	แสดงการใช้ประโยชน์จากเครื่องคอมพิวเตอร์นอกชั่วโมงเรียน.....	152
ตารางที่ 23	แสดงอุปสรรคที่ทำให้ไม่เคยหรือไม่ค่อยได้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ นอกชั่วโมงเรียน.....	153